

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/38/2009

DZIESIĘĆ LAT W NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2009

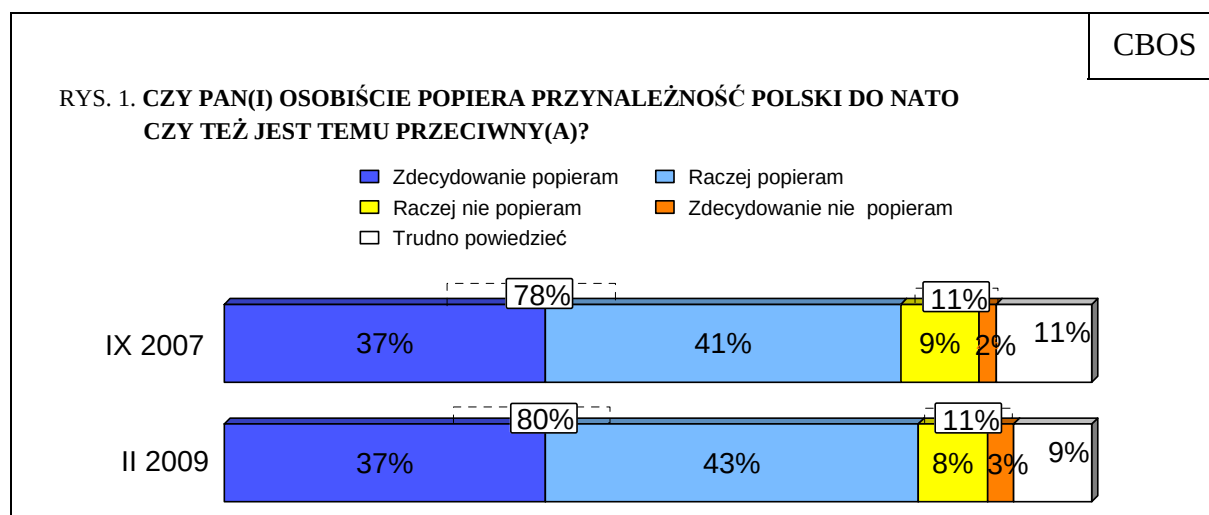
PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Dziesięć lat temu Polska przystąpiła do Paktu Północnoatlantyckiego. W ostatnim badaniu¹ sprawdzaliśmy, czy przynależność naszego kraju do NATO ma społeczne poparcie, jakie są ewentualne korzyści wynikające z członkostwa w tej organizacji oraz jak w przyszłości – zdaniem opinii publicznej – powinna wyglądać międzynarodowa polityka dotycząca kwestii bezpieczeństwa.

Zdecydowana większość Polaków (80%) popiera przynależność naszego kraju do NATO, tylko nieliczni (11%) są jej przeciwni. Opinie w tej kwestii są bardzo zbliżone do uzyskanych w poprzednim pomiarze, realizowanym w 2007 roku.

Co więcej, wyniki nieco inaczej sformułowanego pytania na ten temat², które zadawaaliśmy w latach 1999–2005, pokazują, że od początku przeważała aprobata członkostwa. Wyrażało ją od 60% do 73% ankietowanych, podczas gdy przeciwnicy przynależności do NATO stanowili w ciągu tych sześciu lat niewielkie grupy badanych – od 4% do 12%. Pozostali nie mieli zdania lub deklarowali, że jest im to obojętne (od 15% do 23%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (225) zrealizowano w dniach 5–11 lutego 2009 roku na liczącej 1048 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Respondenci mogli udzielić odpowiedzi wskazującej, że jest im to obojętne.

Opinie w tej kwestii wyraźnie zależą od wykształcenia respondentów. Ponadprzeciętny poziom poparcia dla obecności w NATO odnotowujemy wśród osób z wyższym wykształceniem, a także wśród ludzi zatrudnionych jako kierownicy oraz specjaliści z wyższym wykształceniem. Ponadto przynależność do Paktu Północnoatlantyckiego relatywnie częściej popierają badani najlepiej zarabiający i mieszkańcy największych aglomeracji miejskich.

Aprobata członkostwa Polski w NATO zależy od poziomu zainteresowania polityką. Mimo że we wszystkich grupach (wyróżnionych ze względu na ten czynnik) przeważa poparcie dla obecności naszego kraju w NATO, wyraźnie widać, że jego powszechność rośnie wraz ze wzrostem zainteresowania sprawami bieżącej polityki.

Tabela 1

Zainteresowanie polityką	Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	93	5	2
Średnie	85	11	4
Małe	78	14	9
Brak zainteresowania	62	11	27

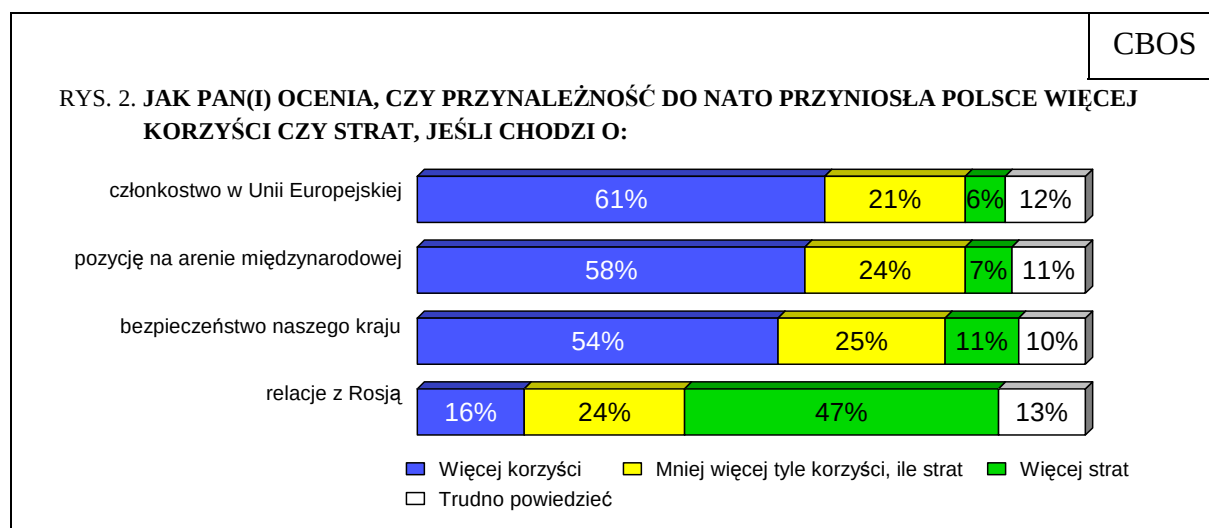
Wśród zwolenników poszczególnych partii politycznych stosunek do członkostwa Polski w Sojuszu niewiele się różni. Zauważalnie niższy poziom aprobaty można jedynie zaobserwować wśród ankietowanych niemających reprezentacji na scenie politycznej (niezamierzający głosować).

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	95	3	2
SLD**	90	7	3
PiS	88	7	5
PSL**	84	8	8
Niezamierzający głosować	68	16	16
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych			
** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczby w badanej próbie			

BILANS KORZYŚCI I STRAT

Ankietowanym przedstawiliśmy kilka aspektów związanych z polityką międzynarodową pytając, jak obecność Polski w strukturach NATO wpłynęła na interesy naszego kraju w tych właśnie wymiarach. Ogólnie można powiedzieć, że dziesięć lat przynależności do Paktu Północnoatlantyckiego jest oceniane przeważnie jako okres korzystny dla kraju. Zdaniem większości badanych (61%), członkostwo w tej organizacji wpłynęło pozytywnie na proces integracji z Unią Europejską; tylko 6% ankietowanych jest odmiennego zdania. Blisko trzy piąte respondentów (58%) uważa, że obecność w NATO umocniła pozycję Polski na arenie międzynarodowej, natomiast 7% sądzi, że tę pozycję osłabiła. Ponad połowa Polaków (54%) wskazuje w tym kontekście na poprawę bezpieczeństwa kraju, co dziewiąty zaś (11%) uważa, że przynależność do NATO je pogorszyła. Przewagę strat nad korzyściami Polacy dostrzegają jedynie w relacjach z Rosją. Niemal połowa społeczeństwa sądzi bowiem, że członkostwo w NATO bardziej zaszkodziło stosunkom polsko-rosyjskim, niż im pomogło (47% wobec 16%).

Jeśli chodzi o takie wymiary, jak członkostwo w UE czy bezpieczeństwo i pozycja na arenie międzynarodowej, to przewagę korzyści wynikających z przynależności do NATO relatywnie częściej dostrzegają osoby z wyższym wykształceniem. W przypadku pozycji Polski w świecie, a także relacji z Rosją na negatywny wpływ obecności naszego kraju w NATO nieco częściej wskazują badani o lewicowych poglądach politycznych niż identyfikujący się z prawicą lub centrum.

Wpływ przypisywany członkostwu w NATO na analizowane aspekty przekłada się – co zrozumiałe – na stosunek do przynależności Polski w tej organizacji. Najlepiej widoczne

jest to w kwestii bezpieczeństwa oraz pozycji międzynarodowej, gdzie stosunkowo znaczna grupa oceniających, że obecność w NATO zaszkodziła Polsce w tych wymiarach, sprzeciwia się przynależności do Paktu. Można również zauważyć, że bilans relacji z Rosją w najmniejszym stopniu kształtuje postawy wobec członkostwa Polski w NATO, ponieważ nawet wśród tych, którzy oceniają, że stosunki polsko-rosyjskie się pogorszyły, zdecydowanie przeważa aprobata przynależności do Sojuszu.

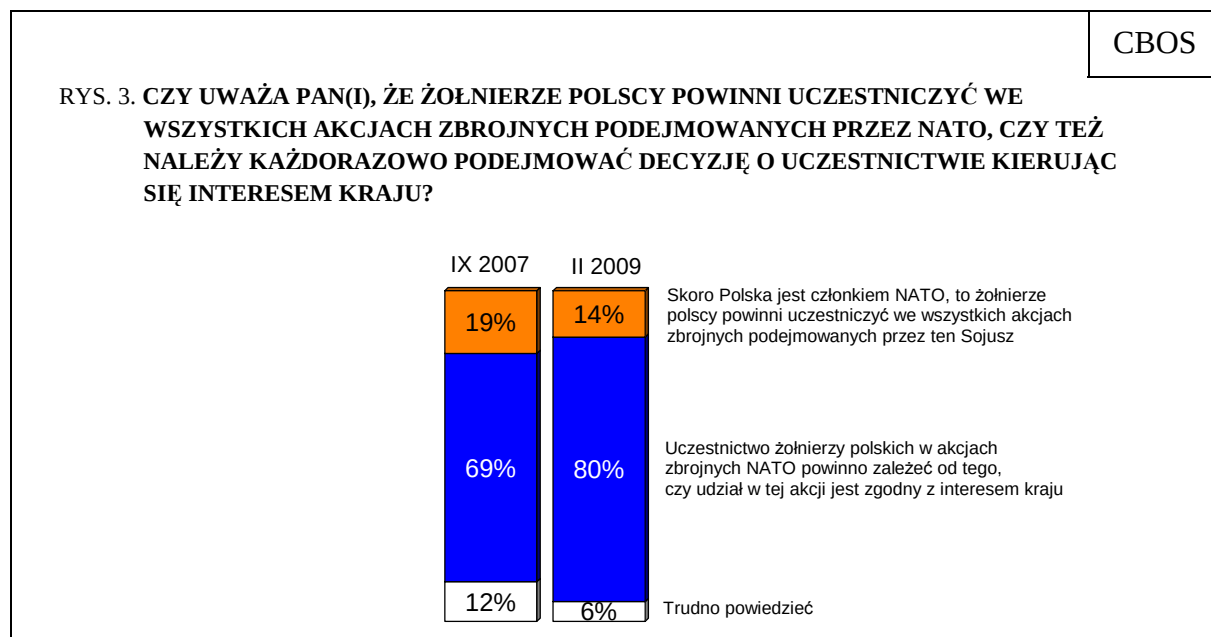
Tabela 3

Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO czy też jest temu przeciwny(a)?	Jak Pan(i) ocenia, czy – jeśli chodzi o bezpieczeństwo naszego kraju – przynależność do NATO przyniosła Polsce więcej korzyści czy strat?		
	Więcej korzyści	Mniej więcej tyle korzyści, ile strat	Więcej strat
	w procentach		
Popieram	94	78	53
Nie popieram	3	15	41
Trudno powiedzieć	3	7	6
	Jak Pan(i) ocenia, czy – jeśli chodzi o pozycję na arenie międzynarodowej – przynależność do NATO przyniosła Polsce więcej korzyści czy strat?		
	Więcej korzyści	Mniej więcej tyle korzyści, ile strat	Więcej strat
	w procentach		
Popieram	93	72	51
Nie popieram	4	20	40
Trudno powiedzieć	3	8	9
	Jak Pan(i) ocenia, czy – jeśli chodzi o relacje z Rosją – przynależność do NATO przyniosła Polsce więcej korzyści czy strat?		
	Więcej korzyści	Mniej więcej tyle korzyści, ile strat	Więcej strat
	w procentach		
Popieram	93	85	81
Nie popieram	4	11	14
Trudno powiedzieć	3	4	5
	Jak Pan(i) ocenia, czy – jeśli chodzi o członkostwo w Unii Europejskiej – przynależność do NATO przyniosła Polsce więcej korzyści czy strat?		
	Więcej korzyści	Mniej więcej tyle korzyści, ile strat	Więcej strat
	w procentach		
Popieram	93	73	54
Nie popieram	4	20	34
Trudno powiedzieć	3	7	12

UDZIAŁ W OPERACJACH MILITARNYCH

Czy polscy żołnierze powinni uczestniczyć we wszystkich operacjach zbrojnych NATO czy jedynie w tych, które są w jakimś wymiarze opłacalne dla kraju? Zdecydowana większość społeczeństwa (80%) opowiada się za uczestnictwem warunkowym, tylko co siódmy (14%) jest zdania, że polskie siły zbrojne powinny angażować się we wszystkie misje

zbrojne Paktu Północnoatlantyckiego. Od poprzedniego pomiaru, realizowanego w 2007 roku, wyraźnie wzrósł odsetek osób postulujących przedkładanie interesu naszego kraju przy podejmowaniu decyzji o udziale polskich żołnierzy w akcjach NATO. Warto ponadto dodać, że poglądy na tę kwestię nie różnią się ze względu na postawę wobec członkostwa Polski w Sojuszu.

Nadal zdecydowanie krytyczny jest stosunek do udziału polskich żołnierzy w operacji NATO w Afganistanie. Przeważająca większość społeczeństwa (73%) jest przeciwna naszemu zaangażowaniu w tę misję. Zdecydowanie mniej osób (22%) je popiera.

Tabela 4

Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	I 2007	VI 2007	VII 2007	IX 2007	X 2007	XII 2007	II 2008	IV 2008	IX 2008	II 2009
	w procentach									
Zdecydowanie popieram	5	3	4	5	4	3	6	4	6	5
Raczej popieram	20	17	18	22	19	14	22	18	21	22
Raczej nie popieram	15	14	14	17	15	11	16	14	15	17
Zdecydowanie nie popieram	30	30	27	32	26	22	30	31	27	29
Trudno powiedzieć	75	78	77	72	77	83	73	77	74	73
	45	48	50	40	51	61	43	46	47	44
	5	5	5	6	4	3	5	5	5	5

Na udział polskich żołnierzy w misji afgańskiej relatywnie częściej zgadzają się młodszy ankietowani, ludzie z wyższym wykształceniem oraz mieszkańcy największych aglomeracji miejskich.

Jeśli chodzi o opinie w potencjalnych elektoratach partyjnych, to zauważalnie więcej głosów aprobuujących uczestnictwo polskich żołnierzy w tej misji notujemy wśród zwolenników PO i PiS, mniej zaś wśród osób sympatyzujących z SLD oraz PSL, a także w grupie respondentów niezamierzających głosować.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty*	Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	30	67	3
PiS	28	65	7
PSL**	16	80	4
SLD**	15	80	5
Niezamierzający głosować	18	78	4
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych			
** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie			

Dezaprobatą zaangażowania Polski w Afganistanie przeważa zarówno wśród zwolenników członkostwa naszego kraju w NATO, jak i wśród osób przeciwnych tej przynależności. Niemniej wśród badanych popierających obecność Polski w Pakcie Północnoatlantyckim poziom aprobaty udziału polskich żołnierzy w misji afgańskiej jest ponad trzykrotnie wyższy niż wśród tych, którzy są jej przeciwni (25% wobec 7%).

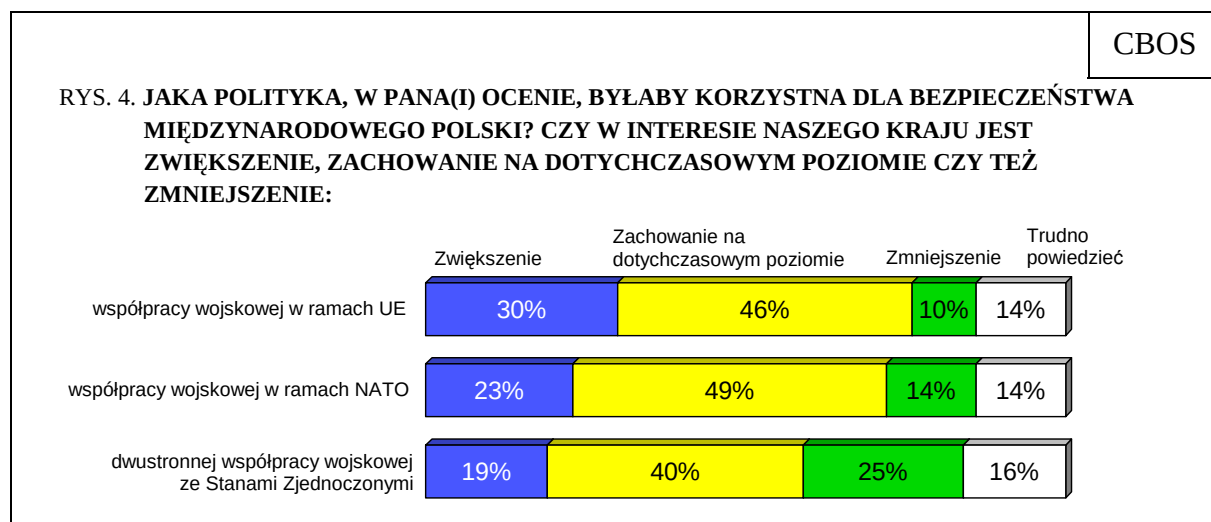
Warto dodać, że badani opowiadający się za bezwarunkowym uczestnictwem Polski w akcjach zbrojnych Paktu Północnoatlantyckiego w większości popierają również zaangażowanie naszego kraju w misję afgańską. Ankietowani postulujący udział warunkowany interesem kraju niemal powszechnie wyrażają dezaprobatę uczestnictwa w tej operacji militarnej.

Tabela 6

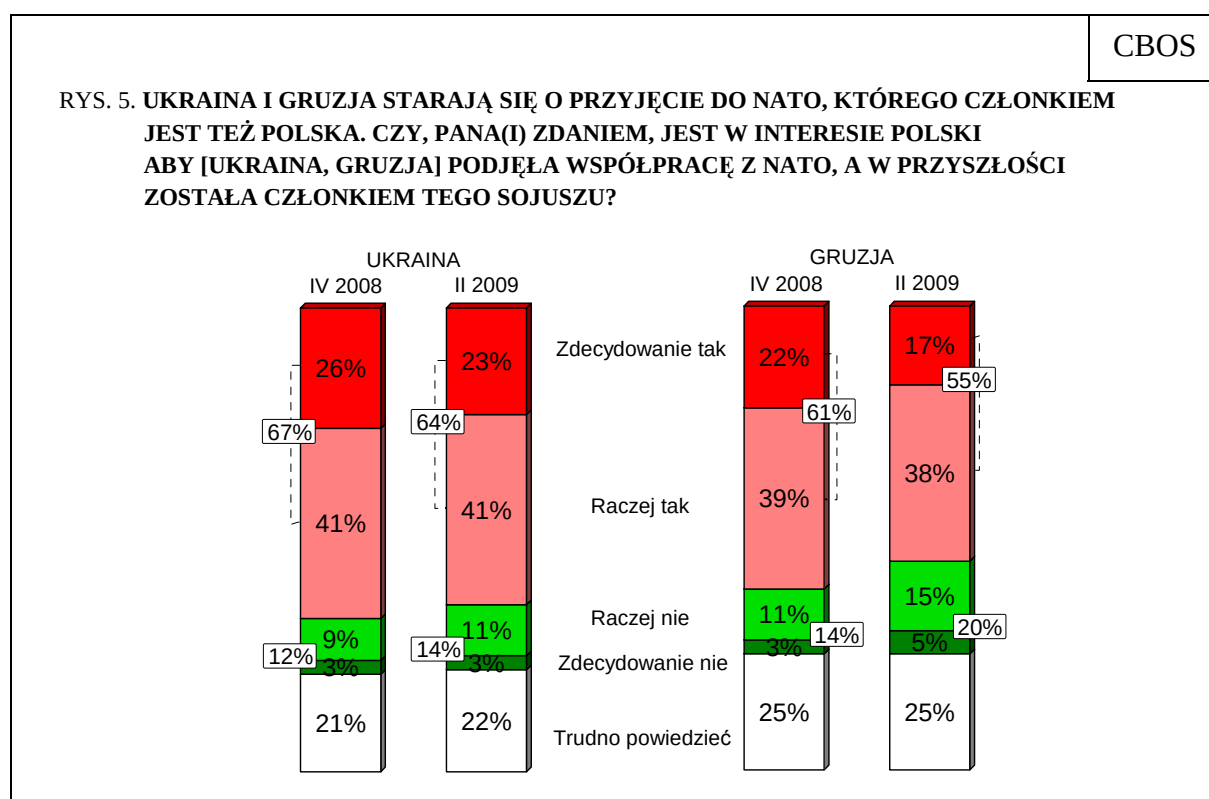
Czy uważa Pan(i), że żołnierze polscy powinni uczestniczyć we wszystkich akcjach zbrojnych podejmowanych przez NATO, czy też należy każdorazowo podejmować decyzję o uczestnictwie kierując się interesem kraju?	Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Skoro Polska jest członkiem NATO, to żołnierze polscy powinni uczestniczyć we wszystkich akcjach zbrojnych podejmowanych przez ten Sojusz	58	40	2
Uczestnictwo żołnierzy polskich w akcjach zbrojnych NATO powinno zależeć od tego, czy udział w tej akcji jest zgodny z interesem kraju	17	79	4
Trudno powiedzieć	2	74	24

PRZYSZŁA WSPÓŁPRACA MILITARNA

Jeśli chodzi o strategię prowadzenia polityki bezpieczeństwa międzynarodowego, przeważająca grupa badanych nie widzi potrzeby zmian w skali współpracy wojskowej Polski – ani w ramach struktur NATO (49%) czy Unii Europejskiej (46%), ani w dwustronnych relacjach ze Stanami Zjednoczonymi (40%). Deklaracje wskazujące na potrzebę zwiększenia współpracy militarnej relatywnie częściej pojawiają się w odniesieniu do UE (30%), natomiast wskazania na jej ograniczenie są stosunkowo częstsze w kontekście relacji polsko-amerykańskich (25%).

Zapytaliśmy również o koncepcję rozszerzenia NATO na wschód i potencjalne członkostwo w nim Ukrainy i Gruzji. Większość badanych uważa, że w interesie Polski leży przyłączenie się do Sojuszu zarówno Ukrainy (67%), jak i Gruzji (55%), natomiast odpowiednio co siódmy (14%) i co piąty (20%) jest odmiennego zdania. Od kwietnia zeszłego roku tylko nieznacznie ubyło osób popierających członkostwo Ukrainy w NATO. Bardziej znacząca zmiana dotyczy opinii na temat członkostwa Gruzji. Od poprzedniego pomiaru o 6 punktów zmalął odsetek badanych, którzy uważają, że jej przyłączenie do Sojuszu jest korzystne dla Polski, wzrosła zaś (również o 6 punktów) grupa sceptyków. Stosunek części społeczeństwa zmienił się prawdopodobnie pod wpływem konfliktu rosyjsko-gruzińskiego.

Za członkostwem Ukrainy w NATO względnie częściej opowiadają się ludzie z wyższym wykształceniem oraz osoby o prawicowych poglądach politycznych. Te dwa czynniki w podobny sposób różnicują opinię na temat przystąpienia Gruzji do Paktu Północnoatlantyckiego, choć w tym przypadku ich wpływ jest nieco słabszy.

Starania Ukrainy i Gruzji o przyjęcie do NATO częściej popierają – co zrozumiałe – ci, którzy akceptują przynależność Polski do tej organizacji. Osoby mające negatywny stosunek do naszego członkostwa w Sojuszu deklarują silnie zróżnicowane opinie na ten

temat, można jednak zauważyć, że w przypadku Ukrainy przeważnie opowiadają się za członkostwem w NATO, a w przypadku Gruzji nieco częściej wyrażają opinię, że nie byłoby ono dla Polski korzystne.

Członkostwo w NATO cieszy się aprobatą zdecydowanej większości Polaków. Jest to związane z co najmniej dwiema sprawami. Po pierwsze, ma ono w odczuciu badanych pozytywne skutki – obecność w NATO przysłużyła się bezpieczeństwu oraz umocnieniu pozycji Polski na arenie międzynarodowej. Negatywnym aspektem pozostają stosunki z Rosją oraz misje militarne poza granicami kraju. W pierwszym przypadku obecność w NATO miała, zdaniem badanych, niekorzystny wpływ, choć – jak wspomnieliśmy – nie przekłada się to istotnie na krytyczną postawę wobec członkostwa. Natomiast jeśli chodzi o udział w operacjach wojskowych, stosunek Polaków jest pragmatyczny – istnieje na nie zgoda warunkowa, tzn. uzależniona od związku tych operacji z interesem kraju. Misja w Afganistanie nie ma bez wątpienia takiego przyzwolenia społecznego. Drugim czynnikiem kształtującym poziom aprobaty przynależności do NATO, choć niewynikającym bezpośrednio z danych sondażu, jest prawdopodobnie świadomość braku alternatywnej drogi dla międzynarodowej polityki bezpieczeństwa.

Opracował

Michał FELIKSIĄK

A N E K S

Tabela 1

		Czy Pan(i) osobiście popiera przynależność Polski do NATO (Paktu Północnoatlantyckiego) czy też jest temu przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		80	11	9	1048
Płeć	Mężczyźni	87	8	5	496
	Kobiety	73	14	14	552
Wiek	18-24 lata	83	9	7	160
	25-34	84	11	5	185
	35-44	84	10	6	148
	45-54	80	10	9	191
	55-64	80	11	10	173
	65 lat i więcej	67	13	19	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	75	10	15	404
	Miasto do 20 tys.	76	15	9	139
	20-100 tys.	82	11	7	205
	101-500 tys.	80	15	5	162
	501 tys. i więcej mieszk.	94	2	3	139
Wykształcenie	Podstawowe	68	13	19	284
	Zasadnicze zawodowe	81	11	8	266
	Średnie	83	11	6	352
	Wyższe	92	5	4	145
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	93	3	4	88
	Średni personel, technicy	88	8	4	43
	Pracownicy adm.-biurowi	84	7	9	62
	Pracownicy usług	79	18	3	64
	Robotnicy wykwalifikowani	84	7	9	130
	Robotnicy niewykwalifik.	75	14	11	56
	Rolnicy	70	14	16	56
	Pracujący na własny rach.	88	10	2	36
Bierni zawodowo	Renciści	74	10	15	85
	Emeryci	75	11	14	204
	Uczniowie i studenci	86	10	4	112
	Bezrobotni	79	12	9	63
	Gospodynie domowe i inni	59	24	17	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	9	9	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	89	7	4	80
	sekt. prywat. poza rolnict.	84	10	5	225
	prywatnym gosp. rolnym	68	15	17	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	71	14	15	249
	501-750	79	13	8	177
	751-1000	79	9	12	191
	1001-1500	84	9	6	153
	Powyżej 1500 zł	94	3	4	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	14	17	194
	Średnie	79	10	11	473
	Dobre	86	10	4	382
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	7	21	50
	Raz w tygodniu	78	12	10	509
	1-2 razy w miesiącu	79	10	11	193
	Kilka razy w roku	86	10	4	205
	W ogóle nie uczestniczy	82	9	8	92
Poglądy polityczne	Lewica	83	11	5	126
	Centrum	83	10	6	348
	Prawica	87	8	5	347
	Trudno powiedzieć	60	16	24	227

Tabela 2

		Czy popiera Pan(i) udział żołnierzy polskich w operacji NATO w Afganistanie czy też nie?			Liczba osób
		Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		22	73	5	1047
Płeć	Mężczyźni	30	67	3	496
	Kobiety	15	79	6	552
Wiek	18-24 lata	32	64	4	160
	25-34	34	63	4	185
	35-44	26	72	3	148
	45-54	18	79	3	191
	55-64	15	81	4	173
	65 lat i więcej	9	80	10	190
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	76	5	404
	Miasto do 20 tys.	16	81	3	139
	20-100 tys.	29	66	5	205
	101-500 tys.	19	76	5	162
	501 tys. i więcej mieszk.	32	65	4	139
Wykształcenie	Podstawowe	16	77	7	284
	Zasadnicze zawodowe	21	76	3	266
	Średnie	24	72	4	352
	Wyższe	30	66	4	144
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	64	3	87
	Średni personel, technicy	34	66		43
	Pracownicy adm.-biurowi	33	62	5	62
	Pracownicy usług	28	67	5	64
	Robotnicy wykwalifikowani	22	73	4	130
	Robotnicy niewykwalifik.	19	78	3	56
	Rolnicy	11	87	2	56
	Pracujący na własny rach.	24	76		36
Bierni zawodowo	Renciści	16	74	10	85
	Emeryci	9	83	8	204
	Uczniowie i studenci	27	69	4	112
	Bezrobotni	36	62	2	63
	Gospodynie domowe i inni	18	78	4	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	67	2	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	25	74	2	80
	sekt. prywat. poza rolnict.	28	69	3	225
	prywatnym gosp. rolnym	11	86	3	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	16	80	4	249
	501-750	24	70	6	177
	751-1000	19	74	7	191
	1001-1500	26	74	1	153
	Powyżej 1500 zł	26	71	3	121
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	75	8	194
	Średnie	19	76	5	473
	Dobre	27	69	3	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	68	18	50
	Raz w tygodniu	17	80	3	509
	1-2 razy w miesiącu	30	63	7	193
	Kilka razy w roku	29	69	2	205
	W ogóle nie uczestniczy	22	72	7	92
Poglądy polityczne	Lewica	19	80	2	126
	Centrum	21	76	4	348
	Prawica	25	70	5	347
	Trudno powiedzieć	20	72	8	227